

Grzegorz Leszczyński

Krystyna Kuliczowska

Biuletyn Polonistyczny 30/1 (103), 149-153

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznakami: Zasłużonym Ziemi Gdańskiej, Zasłużony dla m. Gdańska, Zasłużony Pracownik Morza, medalem Uniwersytetu Gdańskiego, odznaczeniami wojskowymi.

Spoczął na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku dnia 7 V 1986 r. Słowa pożegnania nad Jego mogiłą wypowiedzieli: prorektor UG, prof. dr L. Mokrzecki, dziekan Wydziału Humanistycznego, doc. dr hab. E. Kotarski, przewodniczący Komisji Onomastycznej Komitetu Językoznawstwa PAN, prof. dr H. Borek, sekretarz generalny Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, doc. dr hab. A. Zbierski, kierownik Zakładu Filologii Polskiej WSP w Słupsku, dr W. Brzeziński, przedstawiciel UAM w Poznaniu, dr E. Kownacki, i dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UG, doc. dr hab. E. Breza.

Sit ei terra levis!

Edward Breza

KRYSTYNA KULICZKOWSKA
/29 X 1912 - 24 VI 1986/

24 czerwca 1986 r. zmarła w Warszawie doc. dr hab. Krystyna Kuliczowska, wybitny historyk i krytyk literacki. Całe swe twórcze życie poświęciła studiom naukowym i krytycznym nad literaturą dla dzieci i młodzieży. Stała się jednym z pionierów, którzy przecierali szlaki rodzącej się dopiero nowej gałęzi wiedzy polonistycznej, nieustrudzenie zabiegała o prawo jej obecności w programach studiów uniwersyteckich, o jej "równoprawnienie" wobec innych dziedzin wiedzy. Angażowała się we

wszystko, co wiązało się z funkcjonowaniem sztuki dla dziecka we współczesnym życiu kulturalnym.

Była założycielką i wieloletnią kierowniczką pierwszego w Polsce międzyuczelnianego Zespołu Naukowo-Badawczego Literatury dla Dzieci i Młodzieży. Pracę Zespołu otaczała szczególną troską, jednoczyła środowisko osób związanych twórczością naukową, krytyczną, literacką czy popularyzatorską z piśmiennictwem dla dziecka. Dbała nie tylko o wysoki poziom merytoryczny zebrań, ale także o przyjacielską atmosferę pracy badawczej, toteż każdy zjazd Zespołu był okazją do bliskich, ciekawych spotkań i wartościowej naukowej dyskusji. Ze wszystkimi potrafiła nawiązać serdeczny, ciepły kontakt. Dla swoich współpracowników, uczniów i studentów była dyskretnym, cierpliwym doradcą. Potrafiła skupiać ludzi wokół siebie, służyła wiedzą i życzliwością, w dyskusji o sprawach Jej najbliższych - o literaturze i sztuce dla dziecka - zachęcała do studiów, do penetracji obszarów mało zbadanych, do analizy własnego warsztatu. Wyrozumiała dla innych, wymagająca od siebie była prawdziwym wychowawcą młodzieży akademickiej; z wieloma swoimi uczniami, którzy opuścili mury Uniwersytetu, utrzymywała bliski kontakt.

Twórczość krytycznoliteracką podjęła Krystyna Kuliczowska jeszcze w okresie międzywojennym, wiążąc się m.in. z grupą intelektualną skupioną wokół Ludwika Frydego. Działalność dydaktyczną i wychowawczą rozpoczęła w okresie okupacji, w 1945 roku założyła wraz z mężem gimnazjum samorządowe w Krościenku. Pracowała m.in. w IBL PAN, w redakcjach wydawnictw literackich, a od 1958 roku prowadziła nieprzerwanie działalność naukową na Uniwersytecie Warszawskim, początkowo w Katedrze Pedagogiki Ogólnej, a od 1969 roku w Instytucie Literatury Polskiej. Doktoryzowała się pod kierunkiem Juliana Krzyżanowskiego na pod-

stawie rozprawy o Konopnickiej i Sienkiewiczu (opublikowanej w 1964 r.), pracę habilitacyjną poświęciła współczesnej prozie dla dzieci (druk 1972). Jest autorką szeregu cenionych prac z zakresu historii i współczesności literatury kierowanej do dzieci i młodzieży. Summą Jej przemyśleń badawczych i prac dokumentacyjnych był wielokrotnie wznawiany podręcznik akademicki "Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1864-1918". Ponadto opublikowała książki monograficzne poświęcone twórczości Ewy Szelburg-Zarembiny (1965) i Hanny Ożogowskiej (1978), dwa tomy studiów krytycznych: "W szklanej kuli" (1970) i "W świecie prozy dla dzieci" (1983), opracowała redakcyjnie i opatrzyła komentarzami kilkadziesiąt książek z zakresu klasyki literatury dla dzieci i młodzieży, była też edytorem serii "Dzieł wybranych" Makuszyńskiego, a także autorką niezliczonych studiów i analiz naukowych i krytycznych publikowanych w pracach zbiorowych i w czasopiśmie. Szczególne miejsce w Jej dorobku zajmuje "Nowy słownik literatury dla dzieci i młodzieży", wydany w 1979 roku i dwukrotnie wznawiany, jedna z pierwszych tego typu publikacji w Europie.

Zainteresowania naukowe Krystyny Kuliczkowskiej koncentrowały się na problemach historycznoliterackich i metodologicznych; wiele przemyśleń zawartych jeszcze w pracy magisterskiej, a związanych z opozycją dydaktyzmu i artyzmu, rozwinęła później w szczegółowych rozprawach. Jako jedna z pierwszych w Polsce podjęła badania nad literaturą dla dzieci i młodzieży i niestrudzenie dowodziła konieczności ich rozwijania i pogłębiania. Była rzetelnym naukowcem i krytykiem literackim, drobiazgowo przygotowywała się do każdego podejmowanego tematu, troskliwie gromadziła materiały dokumentacyjne i porównawcze. Była członkiem kilku międzynarodowych towarzystw naukowych podejmu-

jących badania nad sztuką dziecięcą, jurorem krajowych i międzynarodowych konkursów literackich i naukowych. Stała się najbardziej znaczącą osobowością w badaniach nad książką dla dziecka, w refleksji krytycznej. Mimo ogromu zajęć i prac zawsze znajdowała czas na udział w sympozjach naukowych, zjazdach, zebraniach, czas na pisanie książek, artykułów i recenzji, a zwłaszcza czas dla swoich studentów, których przyjmowała nawet w szpitalu, gdy ciężko chora i zmęczona cierpieniem miała jeszcze nadzieję na powrót do aktywnej pracy. Do ostatnich dni była związana z życiem warszawskiej polonistyki, a zwłaszcza z pracą dydaktyczną, która - obok twórczości naukowej i krytycznej - była prawdziwą pasją Jej życia.

Na jedno z ostatnich z Nią spotkań przyniosłem do szpitala sygnałny egzemplarz książki "Poezja dla dzieci - mity i wartości", książki Jej właśnie poświęconej. Zanim obejrzała książkę, dzieliła się troską o swoich magistrantów, wrażeniami z lektury fragmentów przygotowywanych przez nich prac. A potem z pewnym wahaniem oglądała tom studiów z Jej zdjęciem, z kilkoma wypowiedziami na temat Jej drogi naukowej, Jej dokonań tak ważnych dla rozumienia całokształtu naszej narodowej kultury i literatury. W pierwszych spontanicznych słowach mówiła o zadowoleniu i radości, ale i o tym, że ta dedykacja, to Jej zdjęcie - są jakby niepotrzebne ... Taka właśnie była: skromna, uśmiechnięta, oddana swoim studentom, nieustraszenie zaangażowana we wszystko, co wiązało się z funkcjonowaniem literatury i sztuki dziecięcej we współczesnym życiu kulturalnym, w obszarach refleksji naukowej i krytycznej.

Pozegnaliśmy Ją jak bliskiego Przyjaciela - świadomi bolesnej pustki, jaka pozostaje po Człowieku wielkiej szlachet-

ności i dobroci serca, po Pionierze, który przecierał szlaki,
po Nauczycielu i Mistrzu.

Grzegorz Leszczyński

EUGENIA KRASSOWSKA-JODŁOWSKA
/21 I 1910 - 15 IX 1986/

Eugenia Krassowska (z domu Omeljańczyk) urodziła się 21 stycznia 1910 r. w Nowym Dworze (dawny powiat wołkowyski). Była najstarszą z czworga rodzeństwa. Ojciec był nauczycielem, a następnie kierownikiem szkoły podstawowej. Na długo przed wojną rodzina zamieszkała w Białymstoku. Wiem, że tam właśnie ukończyła państwowe gimnazjum żeńskie, polskiego uczyła ją pani Szumska, siostra Marii Dąbrowskiej. Wyrastała w trudnych warunkach materialnych. Toteż bieganie po korepetycjach było udziałem Jej wczesnej młodości, jak zresztą wielu z nas. Na Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie zapisała się w 1930 r.

Jak to się czasem zdarza, ten właśnie rocznik mógł się poszczycić szczególnie dobrą grupą studentów. Eugenia Krassowska należała do najlepszych. Pracowita, odpowiedzialna i bardzo inteligentna, wrażliwa na tekst literacki i na rzeczywiste losy ludzi, łatwo dała się zauważyć wśród wielu innych. Interesowała się zawsze prozą powieściową. Magisterium zrobiła w 1935 r. na podstawie pracy o "Ludziach bezdomnych" u prof. Manfreda Kridla. Z jego też wyboru została w 1936 r. asystentką przy katedrze historii literatury, wtedy też zaczęła zbierać materiał do rozprawy doktorskiej, której przedmiotem miała być proza Żeromskiego. Rozprawy tej nigdy nie ukończyła. Intereso-